

Stratégia rozvoja
Odbornej komisie pre výchovu a vzdelávanie v múzeách
Zväzu múzeí Slovenska
(ďalej len „Komisia“ a „ZMS“)
na roky 2015 – 2017

OBSAH

1. ANALÝZA SÚČASNÉHO STAVU	2
1.1. Predstavenie Komisie	2
1.2. Aktivity Komisie	2
1.3. Dotazníkový prieskum	3
1.3.1. Prieskum medzi riadiacimi pracovníkmi slovenských múzeí	3
1.3.2. Prieskum medzi tými, ktorí vzdelávanie v múzeách realizujú	5
1.4. Zhrnutie	7
2. STRATÉGIA ROZVOJA	8
2.1. Advokácia výchovy a vzdelávania v múzeách	8
2.1.1 Advokácia v prostredí múzeí	8
2.1.1 Advokácia v prostredí školstva	8
2.2. Platforma pre komunitu múzejných pedagógov	9
2.2.1. Stretnutia v múzeách	9
2.2.2. Kolokvium	9
2.2.3. Podstránka Komisie na webstránke ZMS	10
2.3. Uchovávanie pamäte a jej sprístupnenie	10
2.4. Reorganizácia práce Komisie	10
2.5. Realizácia stratégie	11
Prílohy	12

1. ANALÝZA SÚČASNÉHO STAVU

1.1. Predstavenie Komisie

Vznik Komisie (ešte pod názvom Odborná sekcia) schválilo Predstavenstvo ZMS v septembri 2007. Prvé stretnutie, na ktorom bol zvolený výbor sa konalo v januári 2008 v Bratislave.

Komisia sa riadi Organizačným a rokovacím poriadkom podpísaným vtedajšou predsedníčkou ZMS Mgr. Janovičkovou v Banskej Bystrici v januári 2011. Členmi Komisie sa môžu stať odborní pracovníci a externí spolupracovníci členských múzeí ZMS splnomocnení ich štatutármi na základe prihlášok poslaných výboru Komisie. V súčasnosti má Komisia 37 členov. Výbor Komisie je sedemčlenný (vrátane predsedu a tajomníka). Volia ho spomedzi seba členovia Komisie na trojročné obdobie. Zasadnutie Komisie sa koná minimálne raz za rok. Financovanie sa riadi rozpočtovými pravidlami pre činnosť komisií, ktoré schvaľuje predstavenstvo ZMS vždy na príslušný kalendárny rok.

Predmetom činnosti Komisie je najmä:

- legalizácia múzeí ako priestoru vzdelávania a výchovy na pôde členských múzeí ZMS – rozvoj vzdelávacej funkcie múzeí na Slovensku.
- posilňovanie tejto odbornej činnosti v aktivitách múzeí.
- rozvoj prakticko-odbornej činnosti v tejto oblasti a podpora múzejných pedagógov v nadobúdaní kompetencií pre tvorbu a realizáciu vzdelávacích programov v múzeách.

Komisia pracuje na dobrovoľníckom princípe (nemá plateného zamestnanca).

Prehľad členov výborov Komisie je uvedený v prílohe č. 1 tohto materiálu.

1.2. Aktivity Komisie

Komisia napĺňala v rokoch 2008 až 2014 vyššie uvedený predmet svojej činnosti viacerými aktivitami. V roku 2009 zrealizovala v Bratislave v spolupráci s vtedajším Oddelením múzejnej pedagogiky SNM konferenciu „*Čo letí v múzejnej pedagogike? - Vzdelávanie a výchova v múzeách Slovenska*“ (26. – 27. októbra 2009, Marcela Lukáčová). Z tejto konferencie vyšiel i zborník v náklade 500 kusov. O štyri roky neskôr sa konala v Banskej Bystrici druhá konferencia, v spolupráci so SNM a Múzeom SNP, „*Múzeum ako forma edukácie v spoločnosti*“ (27.11. – 29.11.2013, Jana Odrobiňáková a Dominik Hrdý). V rokoch 2009 – 2013 Komisia zorganizovala štyri zahraničné študijné cesty na edukačné programy vybraných múzeí - do Viedne (Marcela Lukáčová), do Budapešti (Judít Pukkai a Andrea Jamrichová) a dvakrát do Prahy (prvýkrát Andrea Jamrichová a Lenka Bishof, druhýkrát Jana Hutťanová). V roku 2011 Komisia v spolupráci s o. z. Kultúrne fórum zorganizovala v SNM-Múzeu Betliar tréning s lektorkou z ČR „*Vzdelávacie programy pre seniorov*“ (Lenka Bishof, Andrea Jamrichová). Práca so seniormi bola témou i ďalšieho pracovného stretnutia v roku 2012 v Banskej Bystrici (Jana Hutťanová).

Prehľad doterajších aktivít Komisie či jej členov nájdete v prílohe č. 2 a 3 tohto materiálu.

Okrem týchto výstupov treba vymenovať i to, čo sa Komisii naplniť nepodarilo. Od roku 2009 v zápisniciach zo zhromaždení rezonuje potreba zjednotenia terminológie v múzejnej pedagogike, v roku 2010 zase požiadavka vypracovať metodické podklady, ktoré by pomáhali pri tvorbe nových programov. Tento návrh bol vznesený aj v roku 2011. V rokoch 2009, 2010 aj 2011 zase členovia Komisie apelovali na väčšiu advokáciu múzejného vzdelávania medzi vedúcimi pracovníkmi, ale aj inými odbornými pracovníkmi ich múzeí, aby mohol múzejný pedagóg spolupracovať napríklad aj pri výstavnej a prezentačnej činnosti múzea. Od vzniku Komisie až do súčasnosti sa objavuje zvýšený dopyt po elektronickej komunikácii medzi členmi Komisie. Už v roku 2008 sa Komisia zhodla na potrebe vypracovania akéhosi archívu vzdelávacích programov členov Komisie. Na zasadnutí Komisie v roku 2010 bolo na návrhy členov Komisie odsúhlasený vznik priestoru na webe ZMS (podstránke Komisie),

kde budú uverejňované metodiky výchovno-vzdelávacích programov, ktoré dodajú členovia Komisie a informácie o ich aktuálnych programoch pre tých kolegov, ktorí by mali záujem programov sa zúčastniť pre inšpiráciu. Takýto priestor bol obratom vtedajšou predsedníčkou a tajomníčkou zriadený. Do časti metodiky prišli do konca roku 2014 dva materiály, do časti pre aktuálne informácie jedna. Hoci v roku 2012 členovia Komisie opätovne deklarovali potrebu digitálne zdieľať metodiky, fotodokumentáciu a tlačené výstupy.

Tieto okruhy problémov sa Komisii doteraz nepodarilo efektívne vyriešiť. Zostalo len pri diskusiách na spoločných stretnutiach, ktorých sa zúčastnilo napr. v roku 2010 - 41 členov a v roku 2011 - 33 členov. Zdá sa, že entuziazmus v kolektíve rovnako zmýšľajúcich ľudí rastie, no po návrate do každodenného pracovného kolobehu klesá. Nezrealizovanie vlastných plánov možno pripísať viacerým faktorom: striedaniu sa členov výboru, nedostatku aktívnych členov (výstupy Komisie sú obrazom aktivity jej členov, v roku 2014 reálne pracujú traja!), ale i nedostatočnému manažmentu.

I preto na zasadnutí Komisie vo februári 2014 v Banskej Štiavnici, pri rozprave o pláne činnosti na rok 2014, vyvstala potreba spracovať stratégiu rozvoja Komisie na trojročné obdobie, ktorá by následne bola rozvrhnutá do ročných rámcových plánov činnosti.

1.3. Dotazníkový prieskum

Prvým krokom pri práci na stratégii rozvoja je analýza súčasného stavu - nielen činnosti Komisie, ale i situácie v oblasti vzdelávania a výchovy v múzeách ZMS. Na názor sme sa spýtali v apríli 2014 formou dotazníkového prieskumu vedúcich pracovníkov a tých, ktorí vzdelávanie v múzeách realizujú (zámerné sme sa vyhli slovám múzejný pedagóg či edukátor, keďže mnohé múzeá takto nazvaných zamestnancov nemajú, no vzdelávanie a výchovu realizujú).

Oba dotazníky boli emailom poslané do 71 múzeí členských múzeí ZMS. Vyplnených sa vrátilo 37 dotazníkov od riadiacich pracovníkov a 37 dotazníkov od tých, ktorí vzdelávanie v múzeu realizujú. Keďže šlo o anonymné dotazníky, nezistovali sme, či prišli z tých istých múzeí. Na viaceré otázky mali respondenti možnosť odpovedať podčiarknutím ľubovoľného množstva ponúknutých možností.

1.3.1. Prieskum medzi riadiacimi pracovníkmi slovenských múzeí

Na uvedený dotazníkový prieskum zareagovali riadiaci pracovníci 37 múzeí, ktoré majú nasledovný počet zamestnancov:

Počet zamestnancov v múzeu	Počet odpovedajúcich múzeí
do 5 (vrátane)	13
do 10 (vrátane)	4
do 15 (vrátane)	2
do 20 (vrátane)	8
do 30 (vrátane)	7
do 40 (vrátane)	1
do 50 (vrátane)	-
do 60 (vrátane)	1
61 a viac	1

Potreba múzejného vzdelávania

36 vedúcich zamestnancov si myslí, že vzdelávanie realizované múzeom je potrebné a jeden si myslí, že čiastočne.

Pracovné zaradenie

Výchovno-vzdelávacie programy v múzeách majú na starosti najčastejšie "lektor" (11 odpovedí) a "kultúrno-propagačný manažér" (11). „Múzejného edukátora" majú dve múzeá a "múzejného pedagóga" päť múzeí. Šestnásťkrát (!) sa v dotazníku objavilo, že túto odbornú činnosť skumulovali zamestnancom s inou pracovnou činnosťou (kurátor, kustód, konzervátor, ekonóm).

Edukáciu svojim spôsobom robí/môže robiť/mal by robiť každý odborný pracovník múzea. Ten však má v náplni aj iné pracovné činnosti, ktorými plní misiu múzea (či už ako kurátor, kustód, konzervátor, reštaurátor, marketér či vedúci pracovník) a od tej ho netreba odvádzať viac ako potrebné. I preto sa ukazuje ako potrebné, mať v múzeu zamestnanca, ktorý má v pracovnej dobe dostatok priestoru (v spolupráci s ostatnými odbornými pracovníkmi) zväziť rozmanité využitie výchovno-vzdelávacieho potenciálu svojho múzea, nastaviť jeho systém pre mnohé cieľové skupiny rôznymi formami (vypracovať koncepciu), organizovať ho, získať a starať sa o pracovné pomôcky na to potrebné, viesť dlhodobé vzdelávacie programy, tvoriť tlačené materiály, intenzívne využívať možnosti internetu, komunikovať s pedagógmi, domovmi seniorov, ale i dobrovoľníkmi, dokumentovať a archivovať vzdelávacie aktivity múzea, komunikovať s inými múzejnými pedagógmi, vzdelávať sa, publikovať atď.

Múzeá s celkovým počtom do 10 zamestnancov by radi mali pracovnú pozíciu múzejný pedagóg. Väčšie múzeá majú zamestnancov, ktorí sa venujú výchovno-vzdelávacej činnosti, ale privítali by viac ľudí pre tento úsek. Z dotazníkov vyplynul želaný počet zamestnancov realizujúcich vzdelávanie v závislosti od veľkosti múzea:

- do 15 zamestnancov jeden múzejný pedagóg,
- do 40 zamestnancov dvaja,
- nad 40 zamestnancov traja.

Vzdelávanie tých, ktorí výchovu a vzdelávanie v múzeu realizujú

Všetci vedúci pracovníci uviedli, že by sa ich zamestnanci mali vzdelávať. Uprednostnili kombináciu viacerých spôsobov, ktoré im dotazník ponúkol (semináre, konferencie, odborná literatúra, webové zdroje, kurzy). Najväčší počet „hlasov" (23) získala forma exkurzií do múzeí na konkrétny edukačný program.

Cieľové skupiny a používané metódy

Z dotazníkov ďalej vyplynulo, že múzeá sa najviac venujú žiakom a študentom (32 odpovedí), menej seniorom a rodinám (obe po 15 odpovedí) a najmenej individuálnym a handicapovaným návštevníkom (po 8 odpovedí).

Najčastejšie používanými typmi výchovno-vzdelávacích programov sú prednášky (33) a tvorivé dielne (28 odpovedí). Adekvátne sa múzeá venujú aj výkladom, diskusiám a pracovným listom (20, 21). Približne polovica múzeí robí kvízy (17) a súťaže (20 odpovedí), čo pri súčasných poznatkoch z pedagogických vied nie je práve najvhodnejší spôsob. Oproti tomu sú v menšej miere realizované programy ako múzejné divadlo (7), príbeh miesta (8), objektové učenie (9), orálna história (11), živá história (11). Najmenej múzeá organizujú denné tábory (6).

Koncepcná činnosť

Takmer všetky múzeá svoju vzdelávaciu činnosť propagujú (31 odpovedí) a daní pracovníci sami lektorujú (29 odpovedí). Približne polovica riaditeľov uviedla, že ich zamestnanci, ktorí majú na starosti vzdelávanie a výchovu v múzeu, spolupracujú pri scenári výstav, expozícií, webe, facebooku, či tvorbe prezentačných materiálov (19-23 odpovedí). Avšak len jedna štvrtina (10 múzeí) si vytvára vlastné koncepcie vzdelávania.

Len u tretiny respondentov sa realizujú aj metodiky/pokyny pre pedagógov (13), stretnutia s pedagógmi (11), dlhodobé projekty, napr. krúžky (13), výchovno-vzdelávacie programy mimo múrov múzea (14).

Len 24 múzeí uviedlo, že vedie štatistiky návštevnosti výchovno-vzdelávacích programov. Z nich vyplýva, že návštevnosť výchovno-vzdelávacích programov:

- u dvanástich múzeí tvorí cca 11-20 % celkovej návštevnosti,
- u piatich múzeí ide až o 31-50 %,
- u šiestich múzeí dokonca viac ako 70 % celkovej návštevnosti múzea.

1.3.2. Prieskum medzi tými, ktorí vzdelávanie v múzeách realizujú

Druhý dotazník mal iba tri otázky:

- Čo môže Komisia urobiť pre Vás?
- Čo môžete urobiť pre Komisiu Vy?
- Využili ste niekedy informácie z webstránok Komisie?

Prišiel vyplnený z 37 múzeí.

1.3.2.1. Čo môže Komisia urobiť pre Vás?

Odpovede na túto prvú otázku dotazníka možno rozdeliť do nasledovných okruhov:

Vzdelávanie (17 odpovedí)

Takmer polovica respondentov si myslí, že Komisia má buď priamo organizovať vzdelávanie, alebo aspoň sprostredkovať informácie o existujúcich možnostiach vzdelávania múzejných pedagógov a to rôznymi formami, ktoré podnietia inšpiráciu a sprostredkujú praktické rady pri realizácii výchovno-vzdelávacích programov. *„Pokračovať v organizovaní múzejno-pedagogických workshopov, kde máme možnosť získať inšpiráciu pre tvorbu vzdelávacích programov...“*

„Realizovať školenia, prednášky, stretnutia, ktoré súvisia s výkonom mojej práce a približujú situácie, s ktorými sa stretávam denne a musím ich riešiť“

Metodiky (8 odpovedí)

Komisia by mala metodicky usmerňovať výchovno-vzdelávaciu prácu v múzeách.

„Ja by som bola rada, keby sme vytvorili metodické centrum, ktoré by možno ďalej vzdelávalo múzejných pedagógov“.

„Naše múzeum má málo skúseností s múzejnou edukáciou a nemá ani vyškoleného špecialistu v tejto oblasti. Uvítali by sme pomoc pri tvorbe metodiky edukačných programov, získavaní zručností a interpretačných schopností.“

Advokácia (7 odpovedí)

Zo 7 odpovedí vyplynula potreba advokácie (obhajoby) múzejného vzdelávania, i voči vlastným nadriadeným a kolegom. Respondenti potrebujú *„...priblížiť riaditeľom a vedúcim pracovníkom dôležitosť tejto práce. Poukázať na to, že to nie je len šaškáreň, ktorú robíme pre deti, ale je to možno jediná šanca, ako spraviť múzeá pre verejnosť zaujímavé a potrebné“*. Mnohé múzeá kumulujú rozmanité pracovné činnosti a tak aj tí, čo vzdelávanie realizujú cítia potrebu *„...*

presadzovať potrebu takejto funkcie/pozície v každom múzeu, aj v menších. Veľa sa hovorí o vzdelávaní, o múzejnej pedagogike, pravdou je, že nie sú vytvorené podmienky pre rozvoj múzejnej pedagogiky. Zamestnávateľia by mali vytvoriť nové pracovné miesto pre takéhoto človeka, ktorý by sa tým zaoberal seriózne a naplno. Zlučovaním funkcií sa nič nedosiahne, len väčší chaos. Ak chceme zavádzať nové trendy, mali by to robiť školení ľudia, aspoň trocha odborníci.“

Zdieľanie skúseností, poznatkov, nápadov (7 odpovedí)

Viacerí respondenti očakávajú od Komisie sprostredkovanie nápadov, poznatkov, skúseností medzi kolegami. „Asi najviac hľadám inšpiráciu a praktické rady pri realizácii (čo napr. treba predvídať).“

Respondenti navrhovali aj formy, akými realizovať vyššie uvedené návrhy:

Spoločné stretnutia (6 odpovedí)

Respondenti cítia potrebu „... konzultovať obsah, metodiky a organizačnú štruktúru vzdelávacích programov so skúsenejšími kolegami.“ „Komisia by mohla pripravovať pre pracovníkov múzeí spoločné stretnutia, kde by bolo možné čerpať inšpiráciu a získať nové informácie.“ „Mohli by sa priebežne organizovať exkurzie do múzeí, ktoré by chceli byť hosťiteľmi, a tu, priamo v danom prostredí, by zamestnanci predstavili ostatným kolegom, aké aktivity ponúkajú návštevníkom.“

Web / e-newsletter / informačné e-mail (6 odpovedí)

V elektronickej komunikácii vidia respondenti nástroj, akým sa dá prekročiť finančná a časová bariéra. „Registrujeme všetky Vaše pozvánky, sú však limitované našimi možnosťami, (finančné, časové, personálne). Výsledky sa snažíme aspoň sledovať na webstránke...“. „Mohol by sa vydávať občasník, stačí PDF formát, o aktivitách múzeí (tvorivé dielne, workshopy a pod.), a toto by mohlo slúžiť pre ostatných kolegov ako inšpirácia alebo akýsi „receptár múzejno-pedagogických aktivít.“

Databázy (5 odpovedí)

Komisia by mala „vytvoriť akúsi databázu realizovaných vzdelávacích programov v jednotlivých múzeách s ich širším popisom, obrazovou dokumentáciou a ukážkami priložených elektronických alebo tlačенých pracovných listov, detských sprievodcov a pod. (ako inšpiračné zdroje pre ostatných kolegov).“

Sprostredkovanie informácií o aktuálnych grantoch (3 odpovede)

Respondenti by privítali aj „pomoc pri vybavovaní financovania ... pripravovaných vzdelávacích programov pomocou nadácií či grantov“ alebo „sledovať a informovať o vhodných grantoch a podporných projektoch.“

Sprostredkovanie informácií mimo komunitu múzejníkov (3 odpovede)

Komisia by podľa troch respondentov mala „Organizovať a zintenzívniť stretnutia múzejných pedagógov so školskými pedagógmi.“ Potrebná je aj „propagácia aktivít a vzdelávacích programov nášho múzea, aby sa zvýšila ich návštevnosť.“

1.3.2.2. Čo môžete urobiť pre Komisiu Vy?

Odpovede na túto druhú otázku dotazníka boli nasledovné:

- 13 z 37 respondentov ponúklo možnosť zorganizovať k nim do múzea exkurziu na konkrétne výchovno-vzdelávacie aktivity,
- 9 respondentov by sa rado podelilo so svojimi skúsenosťami (ako aj pochybnosťami), poskytlo materiály, ktoré k výchovno-vzdelávacím programom vypracovali,
- 1 bude rád prispievať na facebook Komisie o svojich úspešných výchovno-vzdelávacích programoch,
- 1 ponúkol možnosť zverejňovať svoje výsledky na webstránke Komisie,
- 1 je ochotný poskytnúť metodologickú pomoc,
- 1 navrhol priestor v ich múzeu na seminár/konferenciu aj s ubytovaním,

- 1 uviedol, že v múzeu nemajú funkciu múzejného pedagóga, takže v podstate nemajú takmer žiadne skúsenosti,
- 1 robí múzejnú pedagogiku ako kumulovanú funkciu, má na ňu málo času, u nich v múzeu je táto práca na samom začiatku, takže veľa pre Komisiu nevie spraviť, ale ak bude v budúcnosti vedieť, tak sa rád zapojí,
- 1 v súčasnosti ešte nemôže prispieť žiadnou inováciou ani nápadom, ale dúfa, že sa to čoskoro zmení.

1.3.2.3. Využili ste niekedy informácie z webstránok Komisie?

Tretia otázka položená v dotazníku ukázala viacero dôvodov, pre ktoré 9 z 37 respondentov nepoužíva web a facebook Komisie. 4 respondenti sa o tejto možnosti dozvedeli až na základe tohto dotazníka. Dvaja pracovníci uviedli, že sú „*tak zavalení prácou, že nemajú v práci na takéto veci čas.*“ Jeden respondent uviedol, že „*na webe je málo materiálov pre začiatčovníkov (metodiky, ...) a nové nepribúdajú (nie je to funkčný kanál).*“

1.4. Zhrnutie

Prehľad aktivít Komisie a výsledky vyššie uvedeného dotazníkového prieskumu medzi riadiacimi pracovníkmi a medzi tými, ktorí v slovenských múzeách vzdelávanie realizujú, indikujú potreby a výzvy, pred ktorými výchovno-vzdelávacia činnosť múzeí v súčasnosti stojí. Advokácia, pracovné zaradenie, metodiky, vzdelávanie sa, komunikácia, databázy – všetky tieto vymenované okruhy môžu byť v silách Komisie profesionálne riešiť. Potrebuje si však určiť nástroje a nastaviť mechanizmy ich realizácie v krátkodobom časovom horizonte (tri roky), preto si zadefinovala nasledujúcu stratégiu rozvoja.

2. STRATÉGIA ROZVOJA

Komisia, vychádzajúc z analýzy súčasného stavu, chce do konca roka 2017 zvýšiť povedomie o výchove a vzdelávaní v múzeu, skvalitniť výchovno-vzdelávacie aktivity múzeí a tým pomôcť múzeám:

- invenčne tvoriť (čoraz náročnejšie) výchovno-vzdelávacie programy pre rozmanité špecifické cieľové skupiny,
- skvalitňovať ponuku výchovno-vzdelávacích programov a nájsť pre svoju ponuku adekvátny dopyt,
- nájsť pre túto odbornú múzejnú činnosť kompetentných pracovníkov, umožniť im celoživotné vzdelávanie a profesionálnym prístupom ich udržať v múzeu.

Za týmto účelom Komisia v rokoch 2015 - 2017:

- zvýši advokáciu výchovno-vzdelávacej činnosti múzeí,
- vytvorí funkčnú platformu pre komunitu múzejných pedagógov,
- nastaví systém uchovávanía pamäte o výchovno-vzdelávacích aktivitách múzeí a jeho sprístupnenie,
- zreorganizuje prácu Komisie.

2.1. Advokácia výchovy a vzdelávania v múzeách

Pre skvalitňovanie výchovy a vzdelávania realizovaného v múzeách je potrebné nastaviť základné štandardy tejto odbornej múzejnej činnosti, informovať o nej vo vnútri múzejníckej komunity a zvýšiť komunikáciu s cieľovými skupinami múzejnej výchovy a vzdelávania.

2.1.1 Advokácia v prostredí múzeí

Komisia má ambíciu stať sa:

- relevantným partnerom pri tvorbe metodických a iných koncepčných materiálov v spolupráci s Predstavenstvom ZMS, Muzeologickým kabinetom SNM a pod., napríklad pri revízii katalógu pracovných činností (múzejný pedagóg, lektor, sprievodca, dozorca) a nastavení štandardov výchovno-vzdelávacích aktivít (terminológia),
- iniciátorom tvorby metodík jednotlivých výchovno-vzdelávacích programov v múzeu.

Nástroje na šírenie relevantných informácií, ktoré chce Komisia za týmto účelom využívať sú:

- všetky kanály ZMS (valné zhromaždenie, Festival múzeí, konferencie ZMS, podstránka webu ZMS),
- emaily, ktoré nebude posielat iba svojim členom, ale všetkým múzeám,
- publikovanie v informačnom a metodickom periodiku múzejníkov MÚZEUM,
- relevantné fóra organizované tretími subjektmi v rokoch 2015 – 2017.

2.1.1 Advokácia v prostredí školstva

Koordinácia škôl a múzeí na poli vzdelávania nie je dostatočná. Potreba komunikovať pedagógom možnosti vzdelávania v múzeu a jeho význam rezonuje u múzejných pedagógov naprieč Slovenskom. Prepojenie záujmov (ako i možností) škôl a múzeí je podstatné pre programy, ktorých cieľová skupina sú školské kolektívy. Nielen preto, že v súčasnosti ide o najpočetnejšiu cieľovú skupinu výchovno-vzdelávacích programov múzeí, ale i preto, že školský systém je viac-menej podobný v jednotlivých samosprávnych celkoch (pod ktoré základné a stredné školy patria) chce Komisia do roku 2017 preveriť

všetky možnosti a kanály ako spolupracovať, spojiť sily a vychádzať si vzájomne v ústrety. Nielen zo základnými a strednými školami, ale i pedagogickými metodickými centrami, napríklad pri tvorbe metódik, šírení informácií a pod.

Nástroje na realizáciu tohto cieľa sú:

- vypracovanie a zverejnenie odporúčania jednotlivých krokov – prieniku dvoch systémov (školského a múzejného), ktoré umožnia múzejným pedagógom efektívne nastaviť a zrealizovať osobnú spoluprácu napr. v spádovom regióne ich múzea.
- vytvorenie linkov na webe ZMS (na podstránke Komisie) smerujúcich na aktuálnu ponuku vzdelávacích programov múzeí a spropagovanie takejto mapy emailom na adekvátne kontakty v prostredí školstva.

2.2. Platforma pre komunitu múzejných pedagógov

Celoživotné vzdelávanie je v podmienkach dnešnej spoločnosti štandardom. Dôležité miesto v ňom má i vzájomne sa učiaci komunita, ktorá má potenciál skvalitňovať činnosť svojich členov a tým i služby, ktoré poskytujú verejnosti. Komisia chce byť platformou pre takúto komunitu.

Komisia potrebuje aktivovať svojich doterajších členov - stať sa živou súčasťou ich odbornej práce.

A priebežne získavať nových múzejných pedagógov za svojich členov, ktorí budú tiež ochotní a schopní spolupracovať na rozvoji svojej profesie v komunite múzejných pedagógov.

Tento cieľ chce Komisia plniť týmito nástrojmi:

- organizovaním dvoch stretnutí za rok, vždy v inom múzeu v spolupráci s miestnymi múzejnými pedagógmi,
- realizáciou kolokvia (odborného rozhovoru) na vybranú aktuálnu tému, o ktorej je potrebné diskutovať a navrhnúť riešenia,
- skvalitnením podstránky Komisie na webstránke www.zms.sk,
- aktivitami, ktoré členovia Komisie do roku 2017 navrhnu a zrealizujú.

2.2.1. Stretnutia v múzeách

Komisia v spolupráci s múzejnými pedagógmi, ktorí sa chcú podeliť o radosti a strasti svojej práce a stať sa hosťiteľmi jednodňového stretnutia vo svojom múzeu, zorganizuje dvakrát do roka stretnutie v danom múzeu za účelom inšpirovania sa obsahom a formami výchovno-vzdelávacích aktivít (záujem hosťiť takéto stretnutia prejavilo 13 respondentov - viď bod 1.3.2.2.). Hosťiteľ získa spätnú väzbu na svoju doterajšiu činnosť. Vznikne neformálny priestor na riešenie nielen obsahových, ale najmä organizačných a prevádzkových problémov. Účastníci sa bližšie spoznajú a následne môžu individuálne pokračovať vo vzájomnej komunikácii. Priebeh stretnutí (vrátane fotografií) bude prezentovaný na webe Komisie, pre tých, ktorí sa nebudú môcť zúčastniť. Pozvánky budú posielané všetkým múzeám, nie iba členom Komisie.

2.2.2. Kolokvium

V druhom a treťom roku realizácie stratégie (2016, 2017) Komisia zorganizuje jednodňové kolokvium (odborný rozhovor) na tému, ktorú vyberie zhromaždenie Komisie rok vopred.

Komisia následne osloví odborníka na danú tému, aby rozpracoval teoretické východiská a stal sa kľúčovým spíkrom kolokvia. Členovia Komisie si pripravujú svoje príklady dobrej či zlej praxe. Výstupom kolokvia (odborného rozhovoru) budú odporúčania na riešenie vybranej témy/problému publikované na webe Komisie. Pozvánky budú posielané všetkým múzeám, nie iba členom Komisie.

2.2.3. Podstránka Komisie na webstránke ZMS

Web Komisie má sústreďovať relevantné informácie z oblasti výchovy a vzdelávania v múzeu, prinášať inšpirácie, prelinkovať informácie o existujúcich výchovno-vzdelávacích programoch v múzeách, sústreďovať metodiky a odbornú literatúru, poskytovať priestor pre digitálny archív výchovno-vzdelávacích aktivít slovenským múzeí a pod. Súčasná podstránka Komisie na webe ZMS tieto ciele spĺňa iba čiastkovo.

Viacere ciele a nástroje uvedené v tomto materiály predpokladajú zverejňovanie výstupov na podstránke Komisie: terminológia (prehľad typov výchovno-vzdelávacích programov), metodiky, inšpiračné zdroje, aktuálne ponuky výchovno-vzdelávacích programov múzeí, odporúčania kolokvií a pod.. Je preto potrebné pozmeniť štruktúru podstránky a následne ju plniť relevantným obsahom. Dôležitým je tiež vytvorenie mailinglistu pre zasielanie noviniek tým, ktorí sa o ne prihlásia.

Skvalitnenie podstránky bude Komisia realizovať v spolupráci s Predsedníctvom ZMS, ktoré v roku 2015 pripravuje zmeny webu ZMS.

2.3. Uchovávanie pamäte a jej sprístupnenie

V oblasti výchovy a vzdelávania v múzeách bolo v jednotlivých múzeách realizovaných viacero podnetných programov, vydaných inšpiratívnych materiálov, sprievodcov či pracovných listov.

Ak však nie sú centrálné uchované pre pamäť, je obrovským problémom (nielen pre nových múzejných pedagógov) sa k nim neskôr dostať, nadviazať na ne, inšpirovať sa nimi, prípadne sa vyhnúť tej či onej nástrahy. Je to nesmierna škoda, preto chce Komisia tvoriť a uchovávať takúto „pamäť“ a to týmito nástrojmi:

- vytvorením fyzického archívu,
- vytvorením digitálneho archívu.

Do fyzického archívu bude Komisia (nielen od svojich členov) získavať tlačené relevantné materiály (pracovné listy, sprievodcov, metodické pokyny, výstupy dlhodobých projektov atď.), ktoré daruje SNM-Muzeologickému kabinetu v Bratislave, do jeho príručnej knižnice. V nej bude možné na vyžiadanie materiály prezenčne študovať.

Členovia budú výborom Komisie pravidelne vyzývaní darovať Komisii nimi vytvorené materiály, jednak za účelom tejto archivácie, jednak za účelom ich darovania členom ZMS počas valných zhromaždení alebo festivalov múzeí.

Digitalizácia materiálov získaných do fyzického archívu a ich publikovanie na podstránke Komisie vyžaduje súhlas vydavateľa s takouto formou šírenia. Komisia si ho zabezpečí podpisom licencie. Ak ju získa, uverejní daný materiál na svojej podstránke.

2.4. Reorganizácia práce Komisie

Aby Komisia mohla efektívne plniť svoje ciele definované v tejto stratégii, je nevyhnutné reorganizovať jej prácu. Nie je možné realizovať vyššie uvedené nástroje, ak budú v Komisii aktívne pracovať tak, ako v roku 2014, traja jej členovia.

Kľúčovým bodom je aktivizácia členov Komisie a získavanie nových členov, ktorí sú ochotní a schopní spolupracovať pri rozvoji výchovno-vzdelávacej oblasti v múzeách. Nevyhnutným je dobrý manažment a adresné rozdelenie úloh nielen na výbor Komisie, ale aj ďalších aktívnych členov.

Nástrojom pre takéto skvalitnenie práce je určenie konkrétnych úloh a osôb zodpovedných za ich realizáciu, a to v ročných plánoch zostavovaných výborom na roky 2015, 2016 a 2017. Následne počas roka priebežne vyhodnocovať plnenie úloh a operatívne riešiť vzniknuté problémy.

2.5. Realizácia stratégie

Stratégiu bude realizovať výbor Komisie zvolený začiatkom roku 2015 na ďalšie trojročné funkčné obdobie. Jednotlivé body budú novým výborom v rokoch 2015, 2016 a 2017 zapracované do ročných plánov Komisie. Pri ich plnení je potrebná kooperácia členov Komisie. Stratégia bude vyhodnotená začiatkom roka 2018. Aj na základe tohto vyhodnotenia vznikne ďalšia stratégia rozvoja na ďalšie tri roky (2018 – 2020). Uvedené obdobia sa kryjú s jedným volebným obdobím výboru Komisie.

autori: Jaroslav Hanko, Andrea Jamrichová
december 2014

Tento dokument bol Komisiou schválený na výročnom zasadnutí dňa 26. februára 2015 vo Zvolene.

Prílohy

Príloha č. 1 – Prehľad členov výborov Komisie

Rok	Názov	Predseda	Tajomník	Členovia výboru	Miesto zasadnutia
2008	SEKCIA PRE VÝCHOVU A VZDELÁVANIE V MÚZEÁCH ZMS	Marcela Lukáčová	Ivan Lukáč	Diana Kmeťová Miškovičová, Beáta Husová	Múzeum mesta Bratislava, Bratislava
2008		Marcela Lukáčová	Ivan Lukáč	Diana Kmeťová Miškovičová, Beáta Husová	NBS Múzeum mincí a medailí, Kremnica
2008		Marcela Lukáčová	Mária Milanovič	Diana Kmeťová Miškovičová, Beáta Husová	SNM – Etnografické múzeum, Martin
2009		Marcela Lukáčová	Mária Milanovič	Diana Kmeťová Miškovičová, Beáta Husová	Trenčianske múzeum, Trenčín
2010		Marcela Lukáčová	Andrea Jamrichová	Eva Kotlíriková, Judit Pukkai, Uršula Ambrušová, Beáta Husová, Ľubica Majerová	Malokarpatské múzeum Pezinok
2011	ODBORNÁ SEKCIA PRE VÝCHOVU A VZDELÁVANIE V MÚZEÁCH ZMS	Lenka Bishof	Andrea Jamrichová / Diana Kmeťová Miškovičová	Dominik Hrdý, Judit Pukkai, Agáta Lešková, Elena Senková, Jana Hutťanová	SNM – Múzeum Betliar
2012		Dominik Hrdý	Jana Hutťanová	Martina Kočí, Jana Odrobiňáková, Justína Striešová, Agáta Lešková, Otlília Barliková	Múzeum mesta Bratislavy
2013		Dominik Hrdý	Jana Hutťanová	Martina Kočí, Jana Odrobiňáková, Justína Striešová, Agáta Lešková, Otlília Barliková	Banská Štiavnica
2014	ODBORNÁ KOMISIA PRE VÝCHOVU A VZDELÁVANIE V MÚZEÁCH ZMS	Dominik Hrdý	Jana Hutťanová	Martina Kočí, Jana Odrobiňáková, Justína Striešová, Agáta Lešková, Otlília Barliková	Banská Štiavnica

Príloha č. 2 - Prehľad činnosti Komisie

Rok	Študijná cesta	Konferencia	Kurz, tréning	Grant
2008				
2009	BRATISLAVA (Múzeum mesta Bratislava, Slovenské národné múzeum), VIEDENĚ (Zoom Detské múzeum, Prírodovedné múzeum)	Čo letí v múzejnej pedagogike ? Bratislava, spolupráca so SNM – Oddelením múzejnej pedagogiky, tlačený zborník		
2010	BUDAPEŠŤ (Maďarské národné múzeum, Múzeum úžitkového umenia, Ludwig Múzeum)			
2011	PRAHA (Národní památník na Vítkově, Umeleckopriemyslové múzeum, Národné múzeum, Technické múzeum)		Vzdelávacie programy pre seniorov, Betliar	grantová schéma MK SR v spolupráci s o.z. Kultúrne fórum (KUFOR)
2012	PRAHA (Múzeum Hlavného mesta Prahy, Múzeum Českej hudby Národného múzea, Národný pamiatkový ústav v záhradách pražského hradu)		Práca so seniormi v múzeách v rámci Európskeho roka aktívneho starnutia a medzigeneračnej solidarity, Múzeum SNP v Banskej Bystrici.	
2013		Múzeum ako forma edukácie v spoločnosti, Banská Bystrica, spolupráca s Múzeom SNP		
2014				

Príloha č. 3 - Výber iných relevantných aktivít, ktorých sa viacerí členovia Komisie aktívne zúčastnili

Rok	Študijná cesta	Konferencia	Kurzy, školenia
2008	Londýn (British museum, Victoria & Albert museum, Horniman museum, Hampton Court Palace atď.), Cardiff (National museum of Wales) – v rámci projektu SNM <i>Moderné múzeum</i>		kurz Práca s publikom – v rámci projektu SNM <i>Moderné múzeum</i>
2009	Brno (Moravské zemské muzeum, Muzeum romské kultury, Technické muzeum)		
2010			kurz Múzejná pedagogika I. a kurz Múzejná pedagogika II. – v rámci národného projektu SNM <i>Múzeá tretej generácie</i>
2011			kurz Múzejná pedagogika I. a kurz Múzejná pedagogika II. – v rámci národného projektu SNM <i>Múzeá tretej generácie</i>
2012			kurz Múzejná pedagogika I. a kurz Múzejná pedagogika II. – v rámci národného projektu SNM <i>Múzeá tretej generácie</i>
2013		„Pedagogika v múzeu – Múzeum v pedagogike“ Hornonitrianske múzeum v Prievidzi „Muzeum a škola“ Zlín, Česká republika	
2014			